

Handläggare
Björn Dahlberg
Telefon: 0850829474

Till
Kommunstyrelsen

Flyktingmottagande med anledning av händelseutvecklingen i Ukraina

Intitiativärende

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Stadens inriktning för mottagande av flyktingar med anledning av invasionen av Ukraina godkänns i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande
2. Socialnämnden ska upprätta nödvändiga avtal med nationell myndighet om boendelösningar där inriktning är full kostnadstäckning från statlig nivå samt att med detta som grund göra nödvändiga inhyrningar
3. Samtliga nämnder ska, där det uppstår, följa extraordinära kostnader till följd av mottagandet för att kunna ta del av eventuella ersättningar från staten samt att i stadens kommande större uppföljningsärenden kunna ansöka om kompensation.

Kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Nämnderna medges budgetjustering med 30 mnkr för att förstärka och anpassa ordinarie verksamhet. Finansiering sker ur *Central medelsreserv:2 Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov i 2022* års budget enligt bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
2. Nämnderna medges budgetjustering med 10 mnkr för att stärka civilsamhället och föreningslivets möjligheter att bistå målgruppen. Finansiering sker ur *Central medelsreserv:2 Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov i 2022* års budget enligt bilaga 1 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Rysslands invasion av Ukraina har medfört att en relativt stor del av den ukrainska befolkningen har varit tvungen att lämna sitt land och befinner sig nu på flykt. Migrationsverket har lämnat en prognos med olika scenarier gällande hur stort landets mottagande av flyktingar kommer att bli som spänner mellan 76 000 och 212 000 innan sommaren. Spannet mellan de olika scenarierna visar på svårigheten i att förutse vad händelseutvecklingen kommer att medföra vilket betonar vikten av att de av stadens verksamheter som kommer bli berörda följer utvecklingen och står beredda men redan nu också ges förutsättningar för ett förstärkt arbete.

EU:s medlemsstater beslutade den 4 mars 2022 om att aktivera massflyktsdirektivet. Det innebär att en ukrainsk medborgare eller en person som har skyddsstatus i Ukraina och har lämnat landet efter den ryska invasionen kan få omedelbart skydd i Sverige och ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Stockholms stad kommer med anledning av Rysslands invasion av Ukraina ställas inför en rad olika utmaningar inom ett flertal av de verksamhetsområden som innefattas av det kommunala ansvaret. Dessa utmaningar medför att stadens verksamheter på kort tid kan komma att behöva förstärkas. Detta ärende avser tydliggöra stadens inriktning samt föreslå förstärkningar som gör att staden har stabil grund för mottagande av flyktingar.

Det är viktigt att staden tar en aktiv roll utifrån aktuell lagstiftning, de uppdrag och det ansvar som åligger landets kommuner. Stadsledningskontoret kan konstatera att det är staten som har det huvudsakliga ansvaret för mottagandet av skyddsbehövande utifrån nuvarande lagstiftning men att lagändringar som påverkar kommunernas roll troligen kommer att ske inom kort. Inriktningen för stadens hantering är att staden i grunden klarar mottagande inom ramen för nämndernas ordinarie uppdrag men att det i förekommande fall behövs förstärkning av de processer och verksamheter som redan finns på plats. Staden besitter en stor kunskap och erfarenhet gällande hanteringen av de frågor som innefattas och har sedan tidigare välfungerande processer och en tydlig ansvarsfördelning. Erfarenheter och lärdomar från mottagandet under 2015-16 kommer nu väl till användning och det stora engagemang som finns hos allmänhet, civilsamhälle och näringsliv behöver tas tillvara.

Detaljerna om hur mottagandet ska fungera över tid och kring hur tillämpningen ska fungera i praktiken för kommunernas räkning är under bearbetning av statliga myndigheter. Stadsledningskontoret

följer utvecklingen noga. Stadsledningskontoret anser att det är angeläget att det trots oklarheter finns tydliga utgångspunkter för stadens verksamheter i detta skede samt att kostnadsersättning från staten ska sökas för insatser och förstärkning som inte åligger kommunerna utifrån en tillämpning av gällande lagstiftning.

Inriktningen gällande stadens kommunikation med målgruppen är att denna ska ske genom de ordinarie processer och strukturer som redan finns. Fokus kan med fördel läggas på digital kommunikation då målgruppen bedöms kunna ta del av denna på ett fullgott sätt. Welcome House, stadsdelsnämndernas medborgarkontor och Kontaktcenter utgör en viktig del i detta arbete, ett arbete som kan komma att behöva förstärkas.

De verksamhetsområden som särskilt berörs i detta ärende är förskola, skola, arbetsmarknad samt socialtjänst. Stadens övriga nämnder har även de ett stort ansvar som bedöms ligga inom ramarna för deras ordinarie verksamhet. I ärendet lämnas en bedömning av de behov som kan komma att uppstå inom de särskilda verksamhetsområdena samt de ekonomiska konsekvenser som det kan medföra.

Stadsledningskontoret föreslår vissa specificerade ekonomiska tillskott samt att samtliga nämnder uppmanas att följa extraordinära kostnader till följd av mottagandet för att kunna ta del av eventuella ersättningar från staten samt att i stadens kommande större uppföljningsärenden ansöka hos kommunfullmäktige om kompensation.

De förstärkningar som föreslås kommer att medföra ökade kostnader för respektive verksamhet. Kostnadsersättning från staten ska sökas för insatser och förstärkning som inte åligger kommunerna utifrån en tillämpning av gällande lagstiftning. Stadens kommer driva denna fråga i samverkan med Sveriges kommuner och regioner (SKR).

Stadsledningskontoret föreslår att kommunfullmäktige och kommunstyrelsen fattar beslut enligt de förslag som lämnas utifrån de bedömningar och synpunkter som redogörs för i ärendet.

Bakgrund

Rysslands invasion av Ukraina har medfört att en relativt stor del av den ukrainska befolkningen har varit tvungen att lämna sitt land och befinner sig nu på flykt. En majoritet av dessa finns i nuläget i de länder som gränsar till Ukraina även om ett stort antal också har anlänt till andra länder inklusive Sverige. Migrationsverket har lämnat en prognos som enligt huvudscenariot innebär att cirka 76 000 personer från Ukraina komma att söka skydd i Sverige under perioden mars till juni. Myndigheten har även lämnat prognoser på ett lägre och ett högre scenario om 27 000 respektive 212 000 personer som kan komma innan sommaren. Spannet mellan de olika scenarierna visar på svårigheten i att förutse vad händelseutvecklingen kommer att medföra vilket betonar vikten av att de av stadens verksamheter som kommer bli berörda följer utvecklingen och står beredda men redan nu också ges förutsättningar för ett förstärkt arbete.

EU:s medlemsstater beslutade den 4 mars 2022 om att aktivera massflyktsdirektivet. Det innebär att en ukrainsk medborgare eller en person som har skyddsstatus i Ukraina och har lämnat landet efter den ryska invasionen kan få omedelbart skydd i Sverige och ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Tillståndet beviljas 1 år till och med den 3 mars 2023 med möjlighet till förlängning som mest totalt 3 år.

Personer som har beviljats uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet omfattas av lagen om mottagande av asylsökande (LMA). Det innebär att de har rätt till logi, bostadsersättning, dagarsättning, skola och förskola för barn, vård som inte kan vänta och att arbeta.

Migrationsverket ansvarar enligt LMA för boende och dagarsättning. Samtidigt har kommunerna ansvar för att tillhandahålla en rad verksamheter, bland annat skola och förskola. Migrationsverket har också bett kommunerna inventera möjliga boendeplatser. Vistelsekommunen har vidare en skyldighet att vid behov tillfälligt ansvara för mottagandet under en övergångstid till dess att Migrationsverket tar över ansvaret enligt LMA. Detta med anledning av att Migrationsverket kan ha svårt att klara det första mottagandet skyndsamt om många personer söker enligt massflyktsdirektivet samtidigt. Till skillnad från vad som gäller för asylsökande är det tidpunkten för beviljande av uppehållstillstånd med tillfälligt skydd som avgör när personen börjar omfattas av LMA.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för kvalitet och säkerhet.

Ärendet

Detta ärende avser tydliggöra stadens inriktning samt föreslå förstärkningar som gör att staden har stabil grund för mottagande av flyktingar. Hur landet och staden kommer att påverkas av kriget i Ukraina är fortsatt väldigt osäkert och Migrationsverkets prognoser visar på hur svårt det är att försöka förutse vad utvecklingen kommer innebära. Detta medför att stadsledningskontoret ser ett behov av att stadens nämnder ges förutsättningar att förstärka sitt arbete samtidigt som utvecklingen, både avseende verksamheter, samverkan och ekonomi kommer följas för att staden ska kunna komma att fatta ytterligare beslut under året.

Stockholms stad kommer med anledning av Rysslands invasion av Ukraina ställas inför en rad olika utmaningar inom ett flertal av de verksamhetsområden som innefattas av det kommunala ansvaret. Dessa utmaningar medför att stadens verksamheter på kort tid kan komma att behöva förstärkas. Det är dock svårt att i nuläget fastslå omfattningen på eventuella förstärkningar då situationen och prognoserna rörande antalet individer som lämnar Ukraina förändras i snabb takt.

Flyktingmottagandet i ett kommunalt perspektiv

Det finns flertalet osäkerheter rörande kommunernas ansvar kopplat de rättigheter personer har genom ett uppehållstillstånd under EU:s massflykt direktiv. Stadens ansvar att tillhandahålla skol- gymnasie- och förskoleplats är tydligt. Frågan om rätt till ekonomiskt nödbistånd och till någon form av äldreomsorg är exempel på frågor som är oklara. Det är i dagsläget okänt hur snabbt de frågetecken som finns kommer att kunna rätas ut och hur ekonomiska överenskommelser mellan stat och kommun kommer att se ut.

Flera samverkande skäl gör det svårbedömt i vilken takt personer kommer att etablera sig med Stockholm som boendeort. Det beror dels på möjligheten för ukrainare att under Schengenavtalet vistas viseringsfritt i Sverige 90 dagar och dels på att personer, innan de kan vända sig till den kommun där de är bosatta för exempelvis plats i skola, först av Migrationsverket måste beviljas uppehållstillstånd under EU:s massflyktsdirektiv. En process som tar viss tid och även kan påverkas av myndighetens kapacitet för handläggning. Många av de personer som kommer till Sverige finner också initialt annat boende än via Migrationsverket. Såväl civilsamhälle som näringsliv tillhandahåller en stor volym bostäder och tillgodoser grundläggande behov samt att även privatpersoner i hög omfattning och i mer eller mindre formaliserade nätverk på motsvarande sätt öppnar sina hem. Här finns sannolikhet för

situationer där sådana boendelösningar inte visar sig hållbara på sikt varpå personer först efter viss tid i Sverige kliver in i processen för att söka uppehållstillstånd under massflyktsdirektivet hos Migrationsverket.

Vid tillämpning av LMA är det Migrationsverket som ska erbjuda boende för de som behöver det. Migrationsverket har signalerat att kommunerna behöver bistå i boendefrågan på kort sikt och även under vistelsetiden i Sverige, med ersättning från staten. Regeringen arbetar fram tillsammans med berörda myndigheter förslag till lagändringar för att åstadkomma en jämnare fördelning av flyktingar över landet där en anvisningsmodell ska tillämpas. Hur detta ska tillämpas och hur ett ersättningsystem ska se ut är i dagsläget oklart.

Avslutningsvis innebär tillämpningen av LMA sannolikheten för att individer/familjer behöver mer stöd och hjälp jämfört de rättigheter man har genom uppehållstillstånd under massflyktsdirektivet. Behov som i flera delar kan vara sådant som faller inom kommunernas ansvar såsom LSS och äldreomsorg. En sådan utveckling skulle kräva dialog och ekonomiska överenskommelser med nationell nivå. Vidare skulle den ställa ytterligare krav på resurser i stadens verksamheter. Slutligen skulle även stora behov av rådgivning uppstå, till individerna/familjerna själva men även till frivilligkrafter som är dem nära.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Det är viktigt att staden tar en aktiv roll utifrån aktuell lagstiftning, de uppdrag och det ansvar som åligger landets kommuner. Stadsledningskontoret kan konstatera att det är staten som har det huvudsakliga ansvaret för mottagandet av skyddsbehövande utifrån nuvarande lagstiftning men att lagändringar som påverkar kommunernas roll troligen kommer att ske inom kort.

Inriktningen för stadens hantering är att staden i grunden klarar mottagande inom ramen för nämndernas ordinarie uppdrag men att det i förekommande fall behövs förstärkning av de processer och verksamheter som redan finns på plats. Staden besitter en stor kunskap och erfarenhet gällande hanteringen av de frågor som innefattas och har sedan tidigare välfungerande processer och en tydlig ansvarsfördelning. Erfarenheter och lärdomar från mottagandet under 2015-16 kommer nu väl till användning och det stora engagemang som finns hos allmänhet, civilsamhälle och näringsliv behöver tas tillvara

Detaljerna om hur mottagandet ska fungera över tid och kring hur tillämpningen ska fungera i praktiken för kommunernas räkning är under bearbetning av statliga myndigheter. Stadsledningskontoret följer utvecklingen noga. Stadsledningskontoret anser att det är angeläget att det trots oklarheter finns tydliga utgångspunkter för stadens verksamheter i detta skede samt att kostnadsersättning från staten ska sökas för insatser och förstärkning som inte åligger kommunerna utifrån en tillämpning av gällande lagstiftning.

Nedan följer en bedömning av de behov som kan uppstå med ovanstående som bakgrund samt de ekonomiska konsekvenser de medför:

Skola/förskola samt stadsdelsnämndernas öppna verksamheter

Förskole- och skollokaler

Som ovan beskrivits har staden ett tydligt ansvar att tillhandahålla skol- och förskoleplats för de barn som kommer och som registrerats på Migrationsverket. Staden har sedan tidigare beviljat förskoleplats för de barn som sökt asyl i Sverige.

För att hantera ett ökat barn- och elevantal behöver fler befintliga lokaler sättas i bruk, till exempel förlänga tidsbegränsade bygglov. Primärt berörs utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna, men andra nämnder kan komma att påverkas. Det kan även komma att uppstå behov av inhyrning av nya lokaler. Inventering av tomställda lokaler pågår och berörda nämnder har även en pågående dialog med SISAB. Befintliga lokaler ses över för möjlighet att effektivisera utnyttjandet. En del av de lokaler som är möjliga att använda förutsätter ledtider för iordningställning. Inhyrningar av nya lokaler har ytterligare ledtider bland annat för beslutsprocessen. Det är därför viktigt att staden så snart som möjligt får mer klarhet och indikation kring förväntade volymer för att utbildningsnämnden ska kunna gå vidare i frågan.

Stadsledningskontoret kan också konstatera att det samtidigt innebär en risk för att nämnden framgent kommer stå med tomställda lokaler. I nuläget är det inte möjligt att uppge vilken kostnad det skulle innebära då det så tydligt är beroende av mottagandets omfattning. Omfattningen av antalet som kommer till Stockholm samt de fristående skolornas möjlighet att ta emot påverkar.

Tolkar och lärare med språkkunnighet

Utbildningsnämndens START Stockholm koordinerar redan idag mottagande av barn och unga i stadens skolor och förskolor. Verksamheterna i sin tur har rutiner och arbetssätt för att ta emot nya barn och elever. Förvaltningen arbetar också för att skala upp möjligheten att tillhandahålla undervisning i modersmålsundervisning och studiehundledning i ukrainska och i ryska. En viktig faktor för möjligheterna till utökning av skolgymnasie- och förskoleplatser är tillgången till tolkar vid START Stockholm samt lärare och annan personal vid såväl Språkcentrum som skol- och förskoleverksamheter som talar ukrainska och ryska. Utbildningsnämnden behöver se över möjligheten att skala upp att tillhandahålla undervisning i modersmålsundervisning och studiehundledning i ukrainska och i ryska genom exempelvis inventering samt att stötta i arbetet med validering av lärarkompetens.

Vid en fortsatt behovsökning under sommaren kommer verksamheten behöva ha en högre bemanning under semesterperioden än vid ett normalläge. Även detta kommer att medföra utökade kostnader jämfört med ett flyktingmottagande på vanlig nivå.

Elevhälsan

En ökad belastning på elevhälsan med behov av omprioriteringar kan komma att uppstå. Vid hög tillströmning kan det uppstå ett behov av förstärkt bemanning av elevhälsans medicinska insats (EMI) på skolnivå, framförallt av skolsköterskor för att kunna erbjuda alla barn och ungdomar följande:

- Ett inledande hälsobesök för bedömning av eventuellt behov av kompletterande vaccinationer i enlighet med det nationella barnvaccinationsprogrammet samt bedömning av behov av ytterligare vård, antingen via EMI eller via Region Stockholm.
- Kompletterande vaccinationer enligt barnvaccinationsprogrammet där behov av bedömning, vaccinationsplanering och ordination av en skolläkare kan behövas.
- Fortsatta insatser enligt EMI:s basprogram samt löpande uppföljning av medicinska behov vilket görs av samtliga barn och unga i syfte att säkerställa kvalitet och patientsäkerhet inom ramen för EMI:s uppdrag.

En viktig faktor för att EMI ska klara sitt uppdrag är att Region Stockholm har kapacitet att erbjuda alla barn och ungdomar med status som massflykting eller asylsökande hälsobesök med tillhörande provtagning samt vid behov efterföljande vård och vaccinationer i enlighet med det vaccinationsprogram som regionen

ansvarar för gentemot målgruppen. Samverkan med regionen sker i denna fråga.

Öppna verksamheter

Stadsdelsnämndernas öppna verksamheter utgör en viktig resurs i arbetet med den aktuella målgruppen och verksamheterna kan komma att behöva anpassas efter förändrade och nya behov. Exempel på verksamheter som kan utgöra en viktig resurs är öppen förskola, seniorträffar, fritidsverksamhet, parklekar och stadsdelsnämndernas medborgarkontor. Det är särskilt viktigt redan i det initiala skedet att öppen förskola anpassar sin verksamhet i de delar av staden där det finns evakueringsboenden och sedermera mer långsiktiga boendeplaceringen.

Inför sommaren kan det också bli aktuellt med sociala aktiviteter och ett arbete med fritidsverksamhet med mera. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna, tillsammans med exempelvis kulturnämnden och idrottsnämnden, planerar för att det under sommarmånaderna kan behövas förstärkta insatser och bemanning och det kan även bli aktuellt att koppla samman stadens arbete med feriearbetande ungdomar med att genomföra dessa aktiviteter.

Socialtjänst

Uppsökande verksamhet

Vid ett eventuellt ökat inflöde av ukrainska flyktingar till Stockholms Centralstation och stadens hamnar kan stadens bemanning behöva förstärkas vilket i första hand kan ske genom medarbetare från andra verksamheter inom socialförvaltningen. Skulle ökningen bli i samma nivåer som under 2015 skulle det även krävas ytterligare resurser från andra förvaltningar och kanske även från civilsamhället, vilket då kräver samordning.

Erfarenheter från tidigare krig och flyktingströmmar visar att kvinnor och barn riskerar att utsättas för olika typer av våld och övergrepp så väl innan de lämnar sitt hemland, som under flykten och i en osäker situation i det nya landet. I sammanhanget behöver särskild hänsyn tas till gruppen kvinnor och barn med funktionsnedsättning som riskerar en dubbel utsatthet mot bakgrund av sin funktionsnedsättning. Att vara på flykt innebär ofta en ekonomisk osäkerhet och det finns risk att kvinnor utnyttjas i utbyte mot mat och enklare varor. De riskerar även att utsättas för verbalt, fysiskt och sexuellt våld av människosmugglare och att bli föremål för människohandel. Det kan därför uppstå ett behov av ökade resurser för arbetet med att motverka prostitution och människohandel.

Socialnämnden följer frågan noga och nämndens regionkoordinatorer mot människohandel ingår i det länsövergripande operativa arbetet i samverkan med polisen och berörda kommuner, främst Nynäshamn.

Samhällsvägledning

Under förutsättning att det blir aktuellt med kommunplaceringar för massflyktingar, och beroende på vad som i så fall kommer ingå i kommunernas ansvar kommer det att bli viktigt att utöka samhällsvägledningen på Intro Stockholm. Det går i nuläget inte att bedöma i vilken omfattning.

De ukrainska flyktingarna har inte rätt till samhällsorientering eller annan introduktion till det svenska samhället. Stadens verksamheter bör samarbeta med civilsamhället, exempelvis de organisationer som samlar ukrainare med längre bakgrund i Sverige. Dessa och andra kan vara en brygga mellan målgruppen och det svenska samhället, exempelvis genom att bistå i att förklara det svenska samhället och lotsa till rätt instanser.

Ensamkommande barn och unga

I dagsläget är endast två procent av de flyktingar som kommer från Ukraina ensamkommande barn och unga. Om den andelen skulle öka kraftigt kan det innebära ett ökat behov av jour- och familjehem vilket skulle kräva förstärkta resurser både hos socialnämnden och stadsdelsnämnderna för utredning, uppföljning och kontroll av jour- och familjehem. Ett större antal anvisade ensamkommande barn och unga skulle också innebära behov av förstärkta resurser för barn- och ungdomsutredningar. Det kan även skapa ett ökat behov av ankomstboenden, HVB-hem och stödboenden.

Den ansvarsfördelning som finns i staden för mottagandet av ensamkommande barn och unga gäller fortsatt även för den aktuella målgruppen, exempelvis stadsdelsnämndernas ansvar för ställföreträdande vårdnadshavare. Vid en ökad mängd ärenden kan överförmyndarnämnden behöva tillföras ytterligare resurser.

Ersättningsnivåerna för mottagande av ensamkommande barn är lägre än vad de var när staden tog emot som flest i gruppen under 2015. En stor ökning av antalet ensamkommande barn och unga, med de nya ersättningsnivåerna, skulle innebära en ekonomisk belastning på stadsdelsnämnderna.

Boendelösningar

Mycket är ännu oklart gällande regelverket och förutsättningarna för massflyktsdirektivet. Detaljerna om hur mottagandet ska fungera över tid och kring hur tillämpningen ska fungera i praktiken för kommunernas räkning är under bearbetning av statliga myndigheter. Berörda parter på nationell nivå är angelägna om att hitta en modell som fungerar bättre än det arbetssätt som gällde 2015 då vissa kommuner, med små resurser, blev hårt belastade. Om det blir en sådan lösning och om det anländer personer i den utsträckning som Migrationsverket prognostiserar för kommer Stockholms stad behöva planera för ett betydligt större mottagande än vad som tidigare gjorts. Det är dock osäkert gällande vilka beslut som kommer fattas och vilka konsekvenser det kommer att få för kommunerna. Innan de juridiska förutsättningarna är klarlagda kan staden inte bygga upp verksamheter som eventuellt inte kommer att användas, men förberedelser behöver påbörjas.

I planering och förberedelser är det av stor vikt att samverka sker inom staden mellan nämnder och bolagsstyrelser samt i nära dialog med såväl civilsamhälle som näringsliv.

Ett beslut om att de ukrainska flyktingarna ska placeras i kommunerna utifrån en ny anvisningsmodell skulle kunna medföra att Intro Stockholm behöver förstärkas till samma omfattning som det var när mottagandet var som störst 2017. Det skulle innebära att verksamheten mer än fördubblas. I ett sådant läge skulle förmodligen även SHIS behöva förstärkas.

Särskilt viktigt från stadens sida är att Migrationsverket har en modell för boendeplacering som gör att flyktingarna får en så varaktig placering så tidigt som möjligt. Det bör vara samma geografiska område för exempelvis en evakueringsplacering som för den mer långsiktiga placeringen.

Samordning av frivilliga initiativ

De beslut som fattas på nationell nivå rörande möjligheter till boende, utbildning, folkbokföring och ersättning kommer att påverka både kommuners och frivilligorganisationer. I det fall frivilligorganisationer tar eller får ett ökat ansvar kan det komma att behövas samordning över tid.

Egen försörjning

Integrationspakten

Antalet arbetsgivare som vill ingå i pakten med anledning av kriget i Ukraina har än så länge endast ökat med ett fåtal. Om antalet nyanlända fortsätter att öka förväntas dock även antalet arbetsgivare som vill ansluta sig att göra det. Arbetsmarknadsnämnden har redan

innan krisen i Ukraina redogjort för att det behövs förstärkning i form av personella resurser för att hantera och utveckla medlemsnätverket, ett arbete som ska ske i nära samverkan och dialog med Jobbtorg Stockholm och Vuxenutbildningen. Det behovet har blivit tydligare i och med stadens mobilisering för ett bra mottagande av ukrainska flyktingar, inte minst vad gäller det långsiktiga målet om egen försörjning.

Det pågår ett arbete med att förbereda personalförstärkning i arbetet, men det är oklart hur snabbt det kan ske. Om det skulle visa sig att behovet av förstärkning ökar inom den närmsta tiden kan det bli aktuellt med en omfördelning av befintlig personal.

Welcome House - Etableringscentrum

Welcome House är stadens en väg in för nyanlända. Detta gäller även de som får uppehållstillstånd genom massflyktsdirektivet. Det är viktigt att målgruppen nås av information om att Welcome House finns och vad som erbjuds där.

Kompetenskartläggning/validering

Genom Etableringscentrum, inom ramarna för Welcome House, kan ukrainare som har fått arbets- och uppehållstillstånd genomföra en kompetenskartläggning och få information om validering. För att kunna genomföra kompetenskartläggningar behöver resurser i form av studie- och yrkesvägledare förstärkas. Eventuellt kan förstärkning med en studie- och yrkesvägledare även komma att behövas.

Jobbmatchning

Etableringscentrum arbetar, tillsammans med Integrationspakten, med jobbmatchning samt med arbetsförberedande aktiviteter såsom stöd med att ta skriva CV, intervjuträning och kunskaper om arbetsrätt. Arbetsmarknadsnämnden räknar i olika scenarier på att alltifrån 400 till 1300 individer kan vara i behov av stöd och jobbmatchning. Stadsledningskontoret bedömer att de genom att omprioritera resurser och flytta personal, på kort sikt och snabbt kommer kunna möta behoven vid ett relativt lågt till medelstort antal nyanlända. Skulle antalet dock bli högt kommer svårigheter med bemanning uppstå.

Föreningsaktiviteter

Etableringscentrum har ett etablerat samarbete med cirka 100 föreningar och erbjuder gratis prova på-föreningsaktiviteter för vuxna nyanlända i syfte att främja psykisk och fysisk hälsa, språkutveckling och nätverksbyggande. Det behöver framgent klargöras om ersättningen till föreningar även ska gälla de ukrainare som har fått tillstånd enligt massflyktsdirektivet, detta skulle i så

fall innebära något ökade kostnader samt behov av vissa administrativa resurser.

Utöver ersättningen till föreningar behövs även resursförstärkning, en föreningssamordnare, för att arbeta med matchning till föreningar.

Satsning på studieförbunden för språkcirklar

Arbetsmarknadsnämnden har inlett diskussioner med representanter för studieförbunden och folkhögskolan för att se hur dessa kan bidra med språkcirklar. Folkbildningsrådet har, bland andra, insatser för asylsökande för att de ska ha en meningsfull asylperiod samt svenska för föräldralediga. Den undervisning i svenska som studieförbunden anordnar behöver förstärkas och utvecklas tillsammans med branscher som har kompetensbrist, bland annat genom nätverket i Integrationspakten. Språkcirklar kan, till exempel, kompletteras med korta, praktiska yrkesutbildningar samt matchning mot arbetsgivare. Kulturnämnden, som har upparbetade relationer med studieförbunden, har en viktig roll att spela för att möjliggöra detta arbete.

Arbetsledning och lokaler

Beroende på hur omfattande den förstärkta verksamheten blir kan det uppstå behov av att även förstärka arbetsmarknadsförvaltningens arbetsledning samt de lokaler som förvaltningen använder sig av. Utöver arbetsledning behövs även kapacitet för samordning och samplanering med övriga berörda nämnder inom staden, resurser för utveckling och justering av arbetssätt samt för uppföljning och rapportering av resultat.

Om uppdragen kommer att omfatta många deltagare och aktiviteter som förläggs till Welcome House kan det uppstå behov av att utöka tillgången på lokaler. Behovet utreds redan tillsammans med socialnämnden och Intro Stockholm.

Ett mottagande i samverkan med civilsamhället

Civilsamhället spelar en stor roll i mottagandet av flyktingar. Det är därför viktigt att de föreningar som bidrar ges förutsättningar att hjälpa till i den mån som det behövs. Om mottagandet visar sig bli stort kan det också bli aktuellt för till exempel socialnämnden att ingå mer formaliserad samverkan med vissa frivilligorganisationer.

Kommunikation och rådgivning

Inriktningen för stadens kommunikation om flyktingmottagandet är att den hanteras i linjen som förstärkts med en samverkansstruktur mellan fackförvaltningar, stadsdelsförvaltningar och serviceförvaltningens kontaktcenter under samordning av stadsledningskontoret. Fokus kan med fördel läggas på digital kommunikation då målgruppen bedöms kunna ta del av denna på ett fullgott sätt. Behovet av rådgivning via personligt möte, telefon och mejl ska dock inte underskattas då det till exempel finns en risk för en utveckling där individer/familjer inte får det stöd de behöver på grund av att det är oklart vem som ska ansvara för att möta det. Welcome House stadsdelarnas medborgarkontor och kontaktcenter utgör en viktig del i detta arbete, ett arbete som kan komma att behöva förstärkas.

Behovet av översättningar till engelska, ukrainska och ryska kommer att kräva ekonomiska resurser. Vidare behöver stadens nämnder som är aktiva i flyktingmottagandet omhänderta god bemanning av kommunikationsfunktionerna under semestermånaderna.

Kommunikationsarbetet innefattar:

- *Verksamhetsrelaterad kommunikation och rådgivning - extern*
Information till ukrainare (och frivilligkrafter) om vilket stöd man kan få från staden.
- *Verksamhetsnära internkommunikation - intern*
Information till medarbetare som möter ukrainare och frivilliga.

Ekonomiska konsekvenser

De förstärkningar som föreslås kommer att medföra ökade kostnader för respektive verksamhet. Kostnadsersättning från staten ska sökas för insatser och förstärkning som inte ålägger kommunerna utifrån en tillämpning av gällande lagstiftning. Stadens kommer driva denna fråga i samverkan med Sveriges kommuner och regioner (SKR).

Då det i nuläget inte går att förutsäga hur stort antalet flyktingar från Ukraina de facto kommer att bli går det inte heller att säga exakt hur stora förstärkningarna kommer att behöva vara inom respektive område. En del av de ökade kostnaderna följs enligt stadens budget också av ökad budget i form av prestationstilldelning. Exempel på detta är inskrivna barn och elever i de pedagogiska verksamheterna där budget justeras i slutet på året. Även vuxenutbildning är ett område som finansieras genom prestationsavläsningar i slutet av året.

Stadsledningskontoret bedömer utifrån beskrivning ovan att det finns ett antal verksamheter som behöver utökade anslag redan i detta skede. Dessa är:

Stadsdelsnämnderna, som föreslås få en budgetjustering om totalt 13 mnkr för att anpassa och förstärka öppen verksamhet riktad till målgruppen. Ersättningen kan exempelvis gå till öppen förskola, fritidsverksamhet, medborgarkontor, sommarlovsaktiviteter med mera. Medlen nycklas ut till stadsdelsnämnderna med hjälp av resursfördelningsmodellen för barn-, kultur- och fritid.

Arbetsmarknadsnämnden, som föreslås få en budgetjustering om 4 mnkr för att förstärka befintliga insatser med Welcome House, integrationspakten och jobbmatchning. .

Socialnämnden, som föreslås få en budgetjustering om totalt 5 mnkr i detta skede för förstärkning av intro Stockholm, bostadskansliet med mera.

Utbildningsnämnden föreslås få en budgetjustering om totalt 5 mnkr i detta skede för förstärkning av Start Stockholm och verksamhetens mottagande och hjälp med placering av barn och elever till förskola och skola.

En samlad förstärkning till föreningslivets möjligheter att bidra i situationen föreslås genom en budgetjustering till **socialnämnden, idrottsnämnden och kulturnämnden** om 2 mnkr vardera, totalt 6 mnkr.

Kulturnämnden föreslås även få en förstärkning om 4 mnkr för att, i nära samarbete med arbetsmarknadsnämnden, ta arbetet vidare med studieförbundens språkcirklar och undervisning i svenska.

Stadsledningskontoret ska, tillsammans med berörda förvaltningar, följa verksamheternas kostnader som kan härledas till flyktingmottagandet till följd av händelseutvecklingen i Ukraina och föreslår att nämnderna i samband med stadens kommande större uppföljningsärenden ska kunna ansöka om ytterligare budgetjustering. Om kostnadstäckning behövs även till SHIS utöver ordinarie strukturer ska det också hanteras in stadens större uppföljningsärenden.

Stadsledningskontoret vill understryka vikten av att stadens nämnder även i en ansträngd situation lägger fokus på seriositetskontroll och att motverka välfärdsfusk eller andra

oegentligheter, med hänsyn till mottagandets kvalitet såväl som med respekt för offentligt finansierade tjänster.

Ansvar för lokaler och bostäder

Frågan om boenden samt lokaler är fortsatt väldigt osäker utifrån att såväl volymer som centrala förutsättningar kring stadens roll i frågan fortfarande är under beredning.

Stadsledningskontoret kan konstatera att roll- och ansvarsfördelning utifrån nämnder och bolagsstyrelsers ordinarie uppdrag samt utifrån beslut i ärendet Nyanlända och asylsökande i Stockholms stad (156-607/2016) fortsatt gäller och är huvudinriktning vid detta mottagande.

Stadsledningskontoret föreslår att socialnämnden ges bemyndigande att accentuera arbetet i samarbete med SHIS utifrån tidigare ärende samt göra eventuellt nödvändiga avtalsuppdateringar.

Socialnämnden ges utifrån den uppkomna situationen rätt att upprätta nödvändiga avtal med nationell myndighet om akuta boendelösningar där inriktning är full kostnadstäckning från statlig nivå samt att med detta som grund göra nödvändiga inhyrningar.

Beslut om boendelösningar och lokaler kopplade till massflyktingdirektivet kan komma att kräva mycket snabba beslut. Nämnderna får i dessa fall efter samråd med stadsledningskontoret fatta beslut i nämnd som i efterhand anmäls till kommunstyrelsen.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunfullmäktige och kommunstyrelsen fattar beslut enligt de förslag som lämnas utifrån ovanstående bedömningar och synpunkter.

Magdalena Bosson
Stadsdirektör

Alexandra Göransson
Biträdande stadsdirektör